

VOJNI INVALID

GLASILO UDRUŽENJA

VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE S.H.S.

OBLASTNEGA ODBORA ZA LJUBLJANSKO IN MARIBORSKO OBLAST V LJUBLJANI

List izhaja 1. in 15. v mesecu. — Posamezna številka 1 Din. Naročnina mesečno 2 Din. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica.

Invalidsko obrtno vprašanje.

Najvažnejši za vsakega invalida je poklic. Država ga ne more toliko gmotno podpreti, da bi ne bil odvisen od svoje lastne pridobitne zmožnosti in zaslužka. Kjer se preživljajo s kmetijstvom in je na razpolago zadosti zemlje, katero država lahko daje invalidom celo od agrarne reforme, niso toliko odvisni od vsakdanjega zaslužka. Naša Slovenija pa je hribovita in je celo kmetski stan odvisen od postranskih poklicev. Za to je pri nas veliko ljudstva, ki se mora držati obrta in industrije. Tudi za naše invalide pride torej v pretežni večini v poštev obrtniški stan. Za nas so torej zelo važne določbe invalidskega zakona, ki govore o strokovnem pouku.

Invalidski zakon predvideva pot, po kateri naj bi se invalidi najhitreje usposobili za obrtniške poklice, toda zelo pomanjkljivo. Vsebovati bi moral še razna vprašanja, ki jih pozna moderna delavska zakonodaja. Posebno se ne briga za kvalitativno sposobnost invalidov in njihovo nameščenje. Tudi se ne briga za družino invalida za čas učenja, kar precej odvrča invalide od strokovnega pouka.

Marsikateri bo na ta način prepuščen samemu sebi, zabredel v težki eksistenčni položaj.

Naš novi invalidski zakon nam v Sloveniji sploh ni zagibal neoviran strokovni pouk. Prišel je v tako kontradikcijo z našim obrtnim zakonodajstvom, da ne moremo v tem najvažnejšem vprašanju nikamor naprej.

V naslednjem hočemo našim čitateljem razjasniti položaj invalidskega strokovnega pouka pri nas. Invalidski zakon pravi, da sme invalid, ki bi želel samostojno izvrševati obrt, prebiti v obrtu največ 12 mesecev kot učenec in pomočnik. Pri težjih obrtih se sme čas podaljšati največ do 24 mesecev.

Strokovni pouk se vrši ob državnih stroških v državnih invalidskih šolah, v ostalih

javnih šolah pa tudi pri privatnih mojstrih, trgovcih, industrijih in državnih tečajih. Doba učenja je v nesporazumu z obstoječim obrtnim redom, ki velja pri nas v Sloveniji. Naši obrtniki se drže predvsem za nje edino veljavnega obrtnega reda in se ne brigajo za invalidski zakon, ki zanje ne pride v poštev.

Obrtni red pravi, da doba učenja ne sme trajati manj nego dve leti in ne več nego štiri leta, pri tvorniških obratih pa ne manj nego dve in ne več nego tri leta. V teh mejah so sestavljena združna pravila naših obrtnikov.

Invalidski zakon jim teh pogojev obrtnega reda, ki je zanje merodajen ni razveljavil; ker obrtni red je ostal le nespremenjen. Pri nas torej obrtniki sprejemajo invalide le, ako se hočejo učiti najmanj dve leti, v večina slučajih pa zahtevajo polna tri ali štiri leta učenja.

Za 1 leto noče sprejeti noben obrtnik invalida, ker mu tekom te kratke dobe popolnoma nič ne koristi, in tudi noče noben mojster površno izučenega delavca iz svoje delavnice odpustiti.

Državnih invalidskih šol pa pri nas nimamo, tako da smo navezani edino na pogoje posameznih mojstrov in njihovih obrtnih zadrug. Kakor smo imeli priliko opaziti pri skoro vseh naših invalidih, ni njihov interes, da bi se v tako kratki dobi površno izučili, kakor jo predpisuje invalidski zakon. Oni se dobro zavedajo, da pri konkurenci delavnih moči na ta način zaostajajo.

Gre za to, da se da našemu invalidu možnost učenja, kakor je pri nas pri obrtu običajno in sicer, da se ga pusti toliko časa v državni oskrbi. Tega pa sedanji invalidski zakon, ki stavlja kratki termin strokovnega pouka, ne predvideva. Ako bi stala državna uprava popolnoma na stališču invalidskega zakona, bi bil našim invalidom pri sedanjih razmerah, katerim se morajo podvreči popolnoma onemogo-

čeno vsako učenje. Upamo pa, da se bo ozirala na naše krajevne razmere.

V slučaju, da bi tega ne bilo, potem je pa edina potreba, da se ustanovi v našem invalidskem domu tudi strokovna invalidska šola, katera bo imela polno moč ne oziraje se na druge krajevne predpise, invalide dovesti po invalidskem zakonu do veljavnih obrtnih pravic. Ob pogojih, katere nam daje invalidski zakon, predvideva tudi strokovne izpite (mojstrske izpite).

Predvideni sta dve komisiji in sicer ena za obrte izven invalidskih šol in druga za opravljanje izpita v invalidski šoli.

Pri nas nimamo sedaj niti prve niti druge.

Naši ljudje so na ta način navezani le na izpraševalne komisije obstoječih obrtnih zadrug, ki se pa seveda drže pogojev in predpisov zanje merodajnega obrtnega reda. Učenec mora izpolniti veljavno učno dobo in za mojstrsko preizkušnjo predpisano pomočniško dobo. Če se zgodi slučaj, da hoče invalid opraviti izpit po prestani dobi, kakršno predvideva invalidski zakon, mu je pri obrtnih zadrugah to danes nemogoče. Tudi če oblast zaukaže sprejeti invalida k izpitu, ima zadruga v rokah orožje, da takega enostavno vrže. Kaj hoče potem? Zaprošili smo že, da predpiše minister za socialno politiko s pravilnikom sestavo invalidske izpraševalne komisije za obrte izven invalidskih šol, ali pa da jo imenuje, pa do sedaj brez uspeha. Na ta način bi vsaj opravili izpite oni invalidi, ki še sedaj čakajo nanje, vendar pa moramo v bodoče vseeno računati na to, da noben mojster ne bo sprejel invalida pod pogoji enoletne dobe v učenje. Pred sprejemom učenca-invalida bo zahteval pri nas po obrtnem redu predpisano pogodbo in določil tudi običajni učni termin. Kakor vidimo iz vsega obrazloženega, nam naš invalidski zakon ni uredil vprašanja strokovnega pouka. S svojimi določbami je prišel v nasprotje z obstoječimi predpisi in celo vprašanje jako za-

LISTEK.

Iv. Vuk:

Skozi okno vlaka...

(Mimobežni vtisi in epizode z mojega potovanja.)

(Dalje.)

Pa si mislim. Tu torej je torišče, kjer se je zganil kamen in drvel v dolino cela štiri leta, preden se je ustavil? ... Tu torej je črnilnik, v katerem je črnilo, s katerim se je pisala usoda prestolov in državnih mej? Tista ulica tam je preokrenila svet v njegovih tečajih in požrla nešteto bitij...

Sedimo pri mizi in gledamo. Restavrater nam streže z limonado in malinovcem in turško kavo.

»Mesto pokopališč«, reče nekdo.

In res, v reber leže, vseh ver... muslimanska, židovska, kristjanska. Največ je muslimanskih. Še tu, nekoliko vstran je vse polno tipičnih spomenikov, kamnov s turbani — starinsko pokopališče muslimanov starega Sarajeva.

Na levo so vile. Strehe, kakor razpeti današnji moderni dežniki kukajo iz vršičev akacij, višenj, sliv, fig... Vse v reber do sem, kjer smo mi, do Bendbaše ali Jekova, kakor se imenuje ta višina.

»Kako visoka je Bendbaša?«

Dvignejo se obrazi, zmigajo ramena.

»Kakih petdeset metrov.«

»Z višine petdeset metrov še s človeka ni smetane, ako skoči.«

Vsi molče.

»Pa recimo sto metrov.«

»Kar tako: recimo? Smejali se nam bodo, kdor pozna višino.«

»E kaj? ... Nikdo ne bo šel merit.«

Na desno in dalje tja v planino Trebovič se vzpenjajo hiše. Čim višje, tembolj so raztresene po skalovju in sede v gruclah, kakor piščeta. Kot da je nekdo posejal posebne vrste marjetic po gori, se zdi očem ta slika. In vnovič se me je polastilo vprašanje, kako neki žive ljudje, ko pa je tako težko plezati vkreber.

»Kaj niste videli mul po sarajevskih ulicah? One so, ki preskrbujejo vse potrebno.«

Pri sosednji mizi sedita dva mlada človeka. On in Ona. Poslušata naše filozofiranje, a ne slišita ga. Zaljubljena sta. Na očeh se jima pozna. On se dotika s prsti njenih mehkih, do ramen golih rok. Ona pa ga gladi po licu, nežno, zaljubljeno z — gobico za puder. Dalje, nekoliko v stran, tik ob strmini, sedi drug par.

»Kako da ti ljudje tako radi posedajo ob prepadih? Tako, kakor da so na ravnem polju? Saj vendar nekoliko neroden okret, pa zdrči tja, kjer postane smetana?«

»To je tukajšnji mentalitet«, pojasnjuje ciceron. »To jim je milo. Nevarnost, to je prijetnost, to je slast... Kaj niste opazili hišic — vasi na višjih strmih pečinah? Ali jih ne vidite tam na Treboviču? Kjer je skala, tam si tukajšnji človek postavi hišico — na ravnem nikoli.«

Majem z glavo. Mika me pogledati tja dol, kamor skačejo... — Strašno. V glavi se vrti. A ne odstopam... Lovi me nekaj za srce, nekaj groznega, a obenem prijetnega. Ali je tak občutek kadilcev opija? ... Vabi, kakor sirena Odiseja:

»Poskusi... Skočil!« ...

Dosedaj nepoznan občutek se me polasča. Imena mu ne vem, a groteskno-sladek je... vabljev.

S silo se odtrgam.

»Samo vabi, kdor pride sem«, pomislim. »In kdor je truden in z bridkostjo v srcu, sledi vabilu. A jaz še nisem truden. Bežim.«

»Kaj si tako blede«, vpraša Matevž.

Molčim. Ne povem, da sem gledal smrti v obraz. Radoveden je in hotel bi vedeti, kakšen je njen obraz. A mlad je še in mlado ženo ima... Zakaj bi mu ga kazal.

Ciceron predlaga:

»Oglejte si pravo Sarajevo. Staro, turško... Zakaj to, kar gledate pred seboj, ni Sarajevo, nego naselbina, nastala okrog Sarajeva, na bojnem polju iz leta 1878.

Nikogar ne mika, samo jaz se dvignem...

Obzidje Sarajeva, turškega Sarajeva, se vleče na okrog po celi tej višini. Mogočno je še in krepka priča nekdanje močne trdnjave.

»Tu je glavni trg«, govori ciceron.

In zdi se mi, da gledam ljubljanski trg, imenovan »Pred igriščem« ob Rimski cesti. Nekdanji magistrat za časa avstrijske okupacije (leta 1878), hiša oblasti, še stoji. Zelene polkence ima, enonadstropna, ozka hišica. — A bila je magistrat.

Tu žive sami muslimani. Srečujem jih. Vidim jih. V svojih delavnih čepe in kujejo kotle iz bakra. Trgujejo in »pečejo« kavo... Tkejo preproge. Vse, kakor njih očetje in dedje. Spominja me vse na Turkestan tam v Srednji Aziji. Iste hiše, iste kavarne, z razločkom, da v Turkestanu ni kavarn, a so zato čajarne... Iste

držuje. Zakon je pač prirojen za razmere v Srbiji, ker zakonodavec ni mislil, da imamo v naši kraljevini še vedno neenotne predpise.

Da ne bodo naši invalidi trpeli pri tej prepotrebni zaščiti, ki je zanje najvažnejšega ekstenzija pomena, je treba usvojiti eno izmed sledečih načel:

Ali se ne oziraje na termin učenja po invalidskem zakonu pusti naše invalide v državni oskrbi do izpolnitve za nas veljavnega uč-

nega roka, najmanj 2 let ali tudi dalje, ako je potreba?

Ali pa se ustanovi v našem invalidskem domu tudi invalidska šola s popolnimi pravicami za podeljevanje obrtnega prava? Za one pa, ki čakajo izučeni izpiti, naj se takoj sestavi posebna invalidska izpraševalna komisija.

V tem pogledu naj se napravi nujno nekaj definitivnega.

Internacionalno invalidsko gibanje.

Od 30. septembra t. l. do 2. oktobra t. l. je zborovala v Ženevi internacionalna konferenca vojnih invalidov. Bila je to druga konferenca te vrste. Lansko leto je zborovala konferenca organizacij vojnih invalidov raznih držav tudi v Ženevi, kjer se je ustanovila internacionala. Takrat je bilo enajst organizacij iz sedmih držav navzočih. Od tega časa se je pridružilo internacionalni zvezi vojnih invalidov še več organizacij, tako da je bilo letos zastopanih že 21 organizacij iz enast držav in sicer: Nemčije, Avstrije, Bolgarije, Francije, Finske, Italije, Poljske, Jugoslavije, Rumunije, Čehoslovaške in iz Danciga. Internacionalna zveza vojnih invalidov ima dva glavna cilja: Pospeševanje in okrepitev miru in pridobitev eksistence vojnih žrtev, ki naj bo dovoljna. Jugoslavija stoji, kar se tiče drugega dela cilja, zelo v ozadju. Jugoslovanski vojni invalidi, vdove in sirote so zapostavljeni in nikdo se zanje ne briga. Invalidski zakon je bil pred kratkim sprejet, slab in neodgovarjajoč potrebam vojnih žrtev, ali čeprav slab, še ta se ne izvršuje in ne upošteva. Prevedbe leže pri sodiščih in pokojnina se plačuje (kjer se plačuje) še vse po starem.

Za predsednika internacionale je bil izvoljen Avstrijec Maks Brandeis, za generalnega tajnika, ki ima svojo pisarno v Ženevi, pa Francoz Tirier. Drugi tajnik je Avstrijec dr. Stein.

Konferenca se je otvorila z manifestacijo o miru. Francoski univerzitetni profesor Canin je predlagal, da se naj vse vojne žrtve,

ki so zgubile v vojni zdravje in delovno silo, izrečejo, da bodo delale na to, da se narodi med seboj pomirijo in žive v prijateljskih odnosih. Vsi navzoči so soglasno sprejeli ta predlog. Konferenca je izvolila nato posebno komisijo, ki se ima baviti samo z vprašanjem miru. Komisija je izdelala nato resolucijo, ki jo je konferenca soglasno odobrila. Resolucija se glasi:

»Invalidske organizacije in zveze morajo v svojih državah stalno delovati na to, da živi država v prijateljskih odnosih k drugim državam. Zavzemati se imajo tudi, da bo delovala na to tudi mladina.

Organizacije naj zahtevajo zastopstvo v organih in odredbah Zveze narodov, da lahko nemoteno vrše svoje zadače glede miru.

Da svojo skupno voljo po miru utrdi, sklenejo zastopniki vsako leto tisto nedeljo pred otvoritvijo zasedanja Zveze narodov prirediti vseobčični miru.

Internacionalna konferenca se je bavila z gospodarskimi vprašanji. Vojne žrtve naj bi v vseh državah prejemale enakomerno dovoljno eksistenco, da bi se ne kazalo na to ali ono državo in ji predbacivalo, da je za vojne žrtve tam slabo preskrbljeno.

Na tem zasedanju so se internacionali priključili tudi vojni slepci in imajo v internacionali lastno sekcijo.

Protezna delavnica.

V avgustu in začetkom septembra smo poročali, kako so nam naenkrat na račun štedenja zmanjšali našo protezno delavnico. Opuščenih je bilo precej delavcev in razumljivo, da so mislili tudi pri materialu prištediti. Ker je naša protezna delavnica od svojega početka do sedaj utrpela že preveliko zmanjšanje in izgubo, je delo vedno bolj zastajalo. Invalidi čakajo po mesece in mesece na svoje proteze, brez katerih se nikakor ne morejo gibati.

Spričo takega stanja je bilo potreba, da je naše združenje dvignilo odločen protest, ki se je vršil avgusta v Ljudskem domu v Ljubljani.

Apelirali smo na prijateljske organizacije in društva, na javne funkcionarje, posebno pa na naše poslance, da pomagajo preteči nevarnosti naše protezne delavnice.

Oblastni odbor je tudi podvil stike z raznimi oblastmi, zlasti pa z narodnimi poslanci.

Akcija je imela vendar toliko uspeha, da so bili delavci, ki so bili avgusta opušteni, pred kratkim sprejeti nazaj. Protezna delavnica je dobila vsaj nekaj nujnih delavnih moči nazaj, da bo mogla nekoliko bolj vršiti potrebe, katerim pa gotovo ne bo mogla še ustreči. Kajti že iz prejšnjih redukcij smo občutili vedno nezadostno moč.

Mi moramo še vedno stremeti za tem, da si pridobimo vse potrebe v protezni delavnici, da bo vsak lahko dobil svoje pripomočke brez odlašanja.

Pomislimo moramo, da nimamo samo vojnih invalidov, temveč tudi civilne, za katere skrbijo drugi socialni zavodi za ortopedične pripomočke, in teh tudi ni malo. Omenimo naj Okrožni urad za zavarovanje delavcev, ki je institucija ministrstva socialne politike. Za njegove člane že protezna delavnica nekaj časa menda sploh ni delala in pravljala protez. Vendar pa dotični tudi čustijo bridke potrebe tako, da mora biti interes

nas vseh, da si ustvarimo moderno in dobro protezno delavnico, ki bo vršila jako velike in prepotrebne naloge. Predvsem na Okrožni urad za zavarovanje delavcev apeliramo, da nam pomaga pri naši akciji in stremljenju. Za pohablence ne sme biti štedenja in moderna doba kaj takega ne pozna.

Za enkrat se najtopleje zahvaljujemo vsem dotičnim, s katerimi smo pri naši akciji stopili v stik in ki so pokazali smisel, da so nam pomagali očuvati vsaj najpotrebnejšo napravo.

Pojasnila glede ortopedičnih pripomočkov.

Po večini naši invalidi še sedaj ne vedo, kako jim je postopati pri vlaganju prošnji za proteze in druge ortopedične pripomočke. Zadevo smo že pojasnili, toda videti je, da se tovariši premalo brigajo za tako važna razjasnila. Oblastni odbor še sedaj dobiva prošnje celo od krajevnih odborov, ki so v neredu.

Najprvo naj vsak pomni, da mora trajati nova ali popravljena proteza leto dni, ortopedski čevlji pa osem mesecev. Protezna delavnica vodi natančno evidenco glede trajanja ter mora tudi izdajati invalidom tozadevne listine.

Preden poteče gori navedeni rok, se pravi ali zamenja proteza, čevlji ali aparat le, ako ni bilo pokvarjeno iz malomarnosti. O tem sklepa strokovna komisija. Na vsak način mora ta komisija strogo poizvedovati in gledati, da se kolikor mogoče drži gori omenjenih terminov, zato naj tovariši pazijo, da bi se jim ne pripetile kdaj kake nepravilike. Vsak invalid naj v prošnji označi, kdaj je dobil zadnjo protezo, čevlji ali aparat.

Protezna delavnica daje ortopedične pripomočke le onim invalidom, ki so po novem invalidskem zakonu prevedeni. Izključeni so torej vsi reduciranci.

Glede tega pripominjamo svoje stališče na koncu tega članka, da gremo k obstoječi stvari naprej.

Statistika invalidov pri invalidskem odseku v Ljubljani je ukinjena in ne vodijo več evidence, kdo je zaščiten in kdo ne.

Zato mora vsak invalid, ki vloži prošnjo na Protezno delavnico, priložiti overjen prepis sklepa sodišča, s katerim je preveden in mu je priznana invalidnina, ter prepis invalidskega uverjenja (nadpreglednega lista), iz katerega se lahko razvidi popis poškodbe.

Take prepise overavajo brezplačno sodišča ali sreski poglavarji. Ako je kdo preveč oddaljen od sedeža teh oblasti, naj naprosi svoj krajevni odbor.

Ako pa še kdo ni dobil sodnega sklepa o prevedbi, naj pa priloži zadnji kupon, s katerim je prejel invalidnino.

Vsaj krajevni odbori naj pazijo, da bodo tozadevne prošnje točne, sicer povzročajo veliko dela in pošiljatev sem in tja.

Sedaj pa končno izražamo svoje stališče glede reducirancev. Imamo veliko težkih pohablencev, ki so reducirani iz vzroka, ker niso dokazali, da izvira njihova hiba iz vojne.

kovačnice kotlov... Orijent s svojimi navadami. Tu v Sarajevu ga gledam sedaj zopet košček...

Srečam Turka, inteligentnega človeka. Še mlađega, morda tridesetih let. Z ženo gre, Turkinjo. Mlada je, po hoji se pozna. Elegantno je oblečena, po najnovejši modi. Gole roke do komolcev. Rokavice. Kratko krilo, svilene flori nogavice, šimi čevljičke... Vrat je gol, bel, labudji. A obraz... Obraza ne vidim. Črna koprena ga zakriva... O, prerok, mislim, kaj si storil. Prepovedal si kazati obraz, a kazati nog in vratu nisi prepovedal.

Srečam drugi dve. Morda mati in hči. Obe elegantno oblečeni, moderno. Vidno iz boljše rodbine. Mati s kopreno, hči brez nje.

Ej, ta obrazek. Kakih osemnajst let ji je, morda še ne. Prvič gledam muslimanko v njen obraz. O žal jim bo, ko jim povem, kolegom, ki so rajše obsedeli pri limonadi in malinovcu, kakor da bi šli v staro Sarajevo, da še nisem videl tako milega in lepega obraza. Velike, temne oči, črne obrvi, a lice belo, kakor cvet jablane. O razplača se tudi v prahu in vročini zapustiti limonado radi takega obrazka... Razumela je, da jo občudujem. Nasmehnila se je in spremljevalki nekaj povedala.

Tudi prerokove ženske so Eve, sem pomislil.

Vhod in izhod iz starega mesta je podoben kratkemu tunelu. Nekoliko v stran stoji spomenik, obelisk.

»Tu leži devet husarjev«, pravi ciceron. »Tu, na desno je stala hišica — sedaj je ni več — tiste dni je neka Turkinja, ko so ji zaslužnjevali domovino, ustrelila devet husarjev.«

Gledam spomenik in pomišljam. Tista žena je ljubila svojo domovino in jo je branila. A ta ljubezen je

bila v očeh tujcev smrten greh. In kaznovali so jo s smrtjo za ta smrten greh — ljubezen... Koliko takih kazni je že bilo? Eh, pravica, pravica... Kakšen je tvoj obraz?

Nasproti pride star Turek. Bel fes nosi na glavi. Obraz je suhljat, v brazdah, energičen.

Pozdravim. Razgovarjava se. Kaže mi, kako je nastopala avstrijska vojska. Celo jutro je tistega dne grmelo neprestano. Vse je bil le en sam dim, črn, kakor šejtan. In iz njega so švigali ognjeni jeziki topov... Požirali so življenja na stotine pred seboj, ki se je valilo tam s sarajevskega polja. S Treboviča je pa nastopala druga koloña. Z desne, kjer so sedaj vile pa tretja. A hrabro smo se branili... Ali kako se je zgodilo, je nerazumljivo. Naenkrat, bilo je ob enajsti uri dopoldan, se je na trdnjavi, sedaj vojašnica »Jajce«, pokazala avstrijska zastava.

»Vi to pomnite?«

»Bil sem zraven. Skrili so me, zakaj vse moške od 16. leta so polovili in odpeljali.«

Mimo pride muslimanka. Odkrita. Starec se obrne stran in čelo se mu zgubanči.

»Vidim, da tudi pri vas zahtevajo ženske svobodo.«

»Greh zahtevajo«, je povdaril.

»Odkrit obraz ni greh.«

Starec je dvignil glavo.

»Prerok je ukazal... Vedel je, zakaj je ukazal in ne gre ženski soditi njegova dela.« Nato pa je dodal:

»Hvala Allahu, da so redke, ki hočejo greh. Same mlade iz današnjih dni.«

»Kemal, glavar turške države je za to, da se odkrijejo obrazi. In poslušale so ga.«

Starec na to ni odgovoril nego vprašal:

»Vi ste kristjan, če se ne motim.«

Pokimal sem.

»Kristjani verujejo, da se pojavi nekoč Antikrist, ki bo delal čudeže, kakor pravi Krist?«

Tako je pisano.

»Glejte, tak Antikrist je Kemal. Uprl se je preroku in dela kot da je prerok.«

Pomolčal sem in nato vprašal:

»Ali zakaj vendar je prerok prepovedal ženski odkrit obraz?«

Starec se je obrnil stran in mene je že postalo sram, da sem ga vprašal o stvari, ki je morda skrivnost njegove vere. Ali zopet se je obrnil k meni in dejal:

»Zakaj pri vaših verskih obredih ne prime vsak hostije?«

To vprašanje je osupnilo sedaj mene.

»Samo posvečen sme prijeti Boga, ki je skrivnost.«

Starec je dvignil prst in rekel:

»Samo posvečen sme pogledati ženski v obraz.«

»Ali je tedaj ženska skrivnost?«

»Za vsakega, ki ni posvečen, je skrivnost... Tako se čuvamo greha. Allah je velik!«

»Čudna filozofija — morda pa resnična...«

Spomnil sem se Zdravka in oni bi gotovo potrdil, da je resnična.

Ciceron me je pokaral, ko sva bila sama.

»Dotaknili ste se prepovedanih vprašanj. Turki ne ljubijo tega.«

»A vendar je odgovarjal.«

»Spomnil se je najbrž, da treba pri današnji dobi, ko Turkinje odkrivajo obraze in se rogajo preroku, odgovoriti.«

(Dalje prihodnjč.)

Kruta krivica se jim godi, ker ne morejo dobiti za svoje pohabljenе ude pomoči.

Po našem mnenju invalidski zakon do končne izvršljive odločbe na podlagi obnove vendar še vedno štiti tudi reducirance.

Kakor hitro ima kdo vloženo obnovo in je doprinesel dokaze, je svojo stvar kolikor toliko verodostojno opraval.

Ker člen 92. inv. zakona izrecno pravi, da imajo osebe tudi pred izvršno sodno od-

ločbo pravico do ortopedičnih pripomočkov, ako verodostojno dokažejo pravico po tem zakonu; se da na vsak način najti zaščita tudi za reducirance. Zakaj bi moral biti ravno verodostojen dokaz samo sklep specialnega sodišča? Ako se z drugimi listinami izpodbije trditev specialne komisije, je to tudi že nek obstoječi dokaz.

Zato je treba, da podvzamemo v tem oziru primerno akcijo.

Letošnje počaščenje spomina mrtvih.

Zveza slovenskih vojakov iz svetovne vojne bo tudi letos v Vseh svetih na ljubljanskem pokopališču počastila spomin mrtvih vojnih tovarišev. Spored se bo vršil na vojaškem pokopališču v gaju, kjer stoji spomenik judenburških žrtev. Kakor vsako leto bodo tudi letos grobovi primerno očiščeni, ozaljšani in prižgane na njih sveče.

Pričetek sporeda bo ob 15. uri 45 min. (¾ na 4). Gaj okoli spomenika bo od 15. ure naprej policijsko in vojaško zastražen.

Vstop v sredino bo dovoljen izključno samo zastopnikom oblasti, vojnim invalidom, Zvezi slovenskih vojakov, godbi in pevcem.

Tovariši, udeležite se tega počaščenja če mogoče z invalidskimi znaki.

Spored bo sledeči:

1. Godba otvori slavlje s prvo žalostinko.
2. Vojaška salva iz pušk v pozdrav padlim.
3. Atek je padel, deklamira učenka Danica Kos.
4. Združeni pevski zbori zapoje: Vigred.
5. Kratek nagovor kurata g. Frana Bošnača.
6. Salva iz pušk.
7. Godba zaigra drugo žalostinko.
8. Bivši vojni kurati intonirajo: Libera.
9. Pevci zapoje dve kitici: Oj Doberdob.
10. Godba zaključi s tretjo žalostinko.

Nekoje misli o Savezu Invalidskih Zadruga.

(Dalje.)

No protiv centralizacije govori još jedna stvar, koja može biti od presudne važnosti za rad i djelovanje Saveza Inv. Zadruga, a to su ambicije sa kojima će biti ispunjeni svi oni ljudi, koji će širom države stajati na čelu Inv. Zadruga i baš o njima će ovisiti prosperitet zadruga kao jedinica i Saveza kao cjeline. Svima pametnim ljudima dobro je poznato, da je svaki javni radnik — a takovim se smatraju svi ljudi koji aktivno djeluju u zadrugarstvu pokretu — ispunjen ambicijom, koja je čovjeku ono što je stroju para i da je čovjek u tome pogledu najosjetljiviji. Radi toga bilo bi ubitačno i ludo, po nekoj šablonoj uokviriti i stegnuti rad pojedinih zadruga, lihi radi toga, što bi to želila kakva bolesna ambicija, koja ne pozna ni sebe ni drugoga. U tome slučaju, naše zadrugarstvo ostalo bi na papiru i nebi nikada moglo dati one rezultate koji se od njega očekuju. Zadrugarstvo je ideja koja ne trpi zapovjedj ako ona dolazi iz vana, ona traži slobodu djelovanja i samo tako se može shvatiti njezinu ljepotu i zašto ona diše vrijednost čovjeka. Time smo mi u glavnome rekli čega se bojimo i što, želimo. —

Sada se nameće pitanje od čega bi bio taj Savez Inv. Zadruga predstavljen, t. j. koja jedinica bi bila njegov temelj. Naše je mišljenje, da bi se imalo u prvo vrijeme osnivati zadruga samo po većim gradovima i to: Maribor, Ljubljana, Zagreb, Osijek, Split, Mostar, Sarajevo, Subotica, Novisad, Beograd, Kragujevac, Niš, Skoplje, Bitolj i Podgorica, jer su to mjesta ili velika ili prometna ili pako u centralnom položaju pokrajine, u kojoj se nalaze. Uopće, pogotovo za početak neće biti svrha Inv. Zadrugarstva, da ima niz zadruga na broju, jer to bi bilo previše, neozbiljno, nego svrha je ta, da se osnivaju samo tamo zadruga gdje su izgledi za uspjeh najpovoljniji i gdje bi se moglo najlaglje naći ljude da vode te zadruga. Prema tome, temelj Saveza Inv. Zadruga, bio bi u velikim prometnim i centralnim mjestima. Nameće se pitanje, koji bi teritorij obuhvaćale pojedine zadruga. Mišljenja jesmo, da se teritorij ne određuje pravilima, nego neka to odredi vreme i praksa. — Zašto?

a) Zato, jer će nastati slobodno natjecanje postojećih zadruga i tada će se viditi sposobnost njihova.

b) Zato, jer će velika većina invalida zadrugara biti beskućnici, koji se koncentriraju po većim mjestima i

c) zato, jer će Inv. Zadruga u izgradjivanju svoga plana i radi prosperiteta osnivati na najzgodnijim mje-

stima radionice, sabirališta, sušionice, itd. prema tome, najlaglje će moći rukovoditi sa cijelim zadrugarstvom poduzećem i samo na taj način polučiti će željeni cilj.

Kakav bi odnos vladao između podjelih zadruga i Središnjice? t. j. koji bi bio njegov djelokrug i rad? Po našem mišljenju a) Reprezentativni, b) Kontrolni, c) Informacioni, d) Posredovni i d) Statistički. Na taj način nebi imala Središnjica u dužnosti, da se bavi direktno sa članstvom ni njegovim zaposlenjem, a ni sa proizvodnjom, već, ponajviše traženjem tržišta za izrađenu robu, sirovine i izmjenom dobara između raznih invalidskih pa i neinvalidskih zadruga. Prema tome, bila bi Središnjica spona između svih inv. zadruga, a glavni bi joj bio karakter uz reprezentativni — pred narodom, državom i invalidima — trgovački.

Još ostaje jedno otvoreno pitanje, koju bi ulogu vršilo Udruženje rat. invalida kralj. SHS naprama Savezu Inv. Zadruga? Ako bi pod time morali misliti na Udruženje rat. invalida u Zagrebu, tada bi odgovor glasio kategorički: Nikakvu! Ali vjerujemo da nije svagdje tako, pa prema tome Udruženje t. j. Središnji odbor u Beogradu predstavljao bi nadzorni odbor Središnjice Saveza Inv. Zadruga.

Time smo mi u glavnome iznijeli svoje misli o osnivanju Saveza Inv. Zadruga, želeći da izloženo bude shvaćeno kao dobra volja i sklonost potpisane zadruga da i ona svome djelu doprinese svoj obol moralne i intelektualne vrednosti, te da se na taj način manifestira spontana želja sviju postojećih Inv. Zadruga u zemlji, za zajednički rad i borbu, koja se ima provesti u znaku jednakosti i ravnopravnosti. Pod gore izloženim mislimo rado će suradjivati na osnivanju Saveza Inv. Zadruga.

Štedovna i Privredna Zadruga Hrvatskih Invalida u Zagrebu.

Ta članek nam pošiljaju tovariši iz Zagreba z željo, da ga uvrstimo v naš list. Mi jim to radevolje storimo, čeprav jim baje Beograjski »Ratni Invalid« ni napravil te usluge iz razloga, ker so s svojo zadrugo nekaki opozicionarci napram našemu zadrugarstvu in organizacijskemu pokretu. Zadruga takozvanih hrvatskih invalidov stoji popolnoma izven našega udruženja. Mi jim nimamo povoda odrekati javnega izraza, ker vidimo, da gre za invalidsko stvar, ki zna mogoče koristiti našemu obžalovanja vrednemu cepljenju, ki se pojavlja ravno na Hrvatskem.

danje Evrope, ki dajejo vse garancije, da bo pokret tudi dosegel praktične uspehe.

Rudarski štrajk v Angliji. Angleški parlament se je sestal zato, da reši vprašanje rudarskega štrajka. Do zaključka pa ni prišel vsled konservativne večine. Vlada ni hotela, da intervenira na temelju rudarskih zahtev, ki predvidevajo: 1. Takojšnji pričetek dela. 2. Redukcija plač za 10 od sto. 3. Ustanovitev arbitražnega sodišča, ki naj določi pogoje za stvaritev končnega sporazuma. Konservativna vlada si osvaja mišljenje lastnikov rudnikov, ki trdijo, da se bodo prav kmalu morali rudarji brezpogojno vrniti na delo in da je štrajk v bistvu že zlomljen. Zato je vlada nesprejemljiva in dopušča, da se štrajk nadaljuje, četudi pri tem trpi angleško gospodarstvo ogromno škodo. — Med štrajkujočimi rudarji obstoje tri struje. Prva struja odbija 10odstotno znižanje plač in zahteva nadaljevanje štrajka toliko časa, dokler ne bo javno mišljenje aktivno interveniralo v korist rudarjev. Druga struja je mnenja, da je mogoč sporazum in da se je treba pogajati z vlado. Tretja struja želi, da

se reši konflikt z glasovanjem rudarjev po distriktih. Glasovanje je pa zelo težko izpeljivo, ker mora biti za sprejem predloga — dvetretjinska večina. — Voditelji štrajka morajo hiteti z reševanjem rudarske krize, kajti kmalu bo četrta struja najmočnejša, to je ona struja, ki se v velikih masah vrača na delo. Rudarji, ki se preko sklepov svojih organizacij vračajo na delo, resno ogrožajo ugoden zaključek rudarske stavke — za delavce seveda.

Štedenje na Francoskem se je pričelo v področju ministrstva za vojno in mornarico. Druge države, ki so v enako slabem gospodarskem položaju kot Francija, so pričele štediti pri upravnih in prosvetnih izdatkih, dočim so vojsko izvzele od štedenja. Na Francoskem je to drugače. Šest odlokov francoske vlade je že dejansko pričelo z izvajanjem štedenja v vojski. Ukinjenih bo predvsem 160 konjeniških brigad, ker je vzdrževanje konj najdražje. Konjeniške brigade se spremenijo v pehotne. S to redukcijo bo došežen tudi znaten odpust častnikov in vojakov iz aktivne vojaške službe. Ukinjeno bo večje število vojaških bolnic. Tudi vojaški službeni rok se bo na Francoskem skrajšal. Vsled gospodarskih neprilik je torej Francija primorana, da znatno zmanjša svojo militarni moč v mirni dobi. Vse to gotovo ne bo nikomur v škodo, nasprotno, država bo imela koristi, ker bo denar, ki se je doslej razmetaval za vojsko, porabila za druge koristnejše ustanove.

Ruska ofenziva proti Poljski. Sovjetska Rusija sklepa prijateljski dogovor z baltičskimi državami. Rusija vabi sicer tudi Poljsko, da se pridruži temu prijateljskemu dogovoru, vendar je tendenca sovjetske zunanje politike očitna, da bi najraje sklenila dogovor samo z baltičskimi državami — brez Poljske. Poljska politična javnost je glede sklenitve prijateljskega pakta s sovjetsko Rusijo odvojenega naziranja; eni so odločno za Rusijo, dočim so drugi odločno proti njej. Za sovjetsko Rusijo bi bil vsekakor velik politični uspeh, če bi sklenila pakt prijateljstva samo z baltičskimi državami in jih s tem obenem odtujila od Poljske. — Medtem je bila na Poljskem sestavljena nova vlada, kateri načeljuje maršal Pilsudski. V vladi je tudi bivši ministrski predsednik Bartel, ki zavzema mesto prosvetnega ministra. Nova poljska vlada je prav za prav le stara vlada v novi izdaji. Pilsudski je bil voditelj zadnje revolucije. V parlamentu tudi Pilsudskega vlada nima večine. Zato se pa še ne bo umaknila. Če drugače ne pojde, razpiše Pilsudski volitve in razpusti parlament.

Kandidature za češkoslovaškega prezidenta. Nekateri listi so prinesli vest, da namerava voditelj češkoslovaških agrarcev nastopiti kot kandidat pri prihodnjih volitvah češkoslovaškega prezidenta. Na to vest so listi češkoslovaških agrarcev ugotovili, da Švehla ne bo kandidiral in da bo stranka podpirala kandidato do sedanjega prezidenta T. G. Masaryka.

Poljska vojska v politiki. Vodja narodnih demokratov in bivši poljski zunanji minister Zdziejewski je v sejmu ostro napadel politiko Bartlove vlade. Govor Zdziejewskega so smatrali poljski častniki za neprijateljsen in so sklenili, da s politikom osebno in dejansko obračunajo. Nekega jutra je vdrlo v Zdziejewskega stanovanje 15 višjih častnikov. Vsi so bili oboroženi z revolverji. Po medsebojnih očitkih so častniki napadli Zdziejewskega in ga pretepli, da je nezavesten obležal.

Sestanek Chamberlain-Mussolini. V Livornu sta se sestal angleški zunanji minister Chamberlain in italijanski ministrski predsednik Mussolini, kjer sta razpravljala o raznih internacionalnih vprašanjih. Nepsredni vzrok sestanka je bil razgovor francoskega in nemškega zunanjega ministra v Thoirju, kjer sta se Francija in Nemčija znatno približali. Sestanek v Livornu naj bi bil protiutež francosko-nemškemu zbližanju in naj bi dal Italiji in Angliji enotne smernice v na novo nastalem političnem položaju. V Livornu se je po časopisnih vesteh sklepalo tudi o aktualnih vprašanjih glede Abesinije in Tangerja, kjer je poleg Anglije tudi Italija močno zainteresirana. Italijanski časopisje je polno hvale o uspehih sestanka, dočim angleško časopisje ob priliki sestanka odkrito izjavlja, da Angliji ni nič kaj všeč zbližanje Francije in Nemčije.

Imenovanje vladnega komisarja na ljubljanskem mestnem magistratu. Predsednik gerentskega sveta dr. Dinko Puc, člana Anton Likozar in Josip Turk so prejeli od velikega župana z dne 6. t. m. datiran odlok, ki se glasi: »Z ozirom na odlok g. ministra notranjih del od 6. oktobra 1926. Pov. Sl. br. 165/21, razrešujem Vas dolžnosti člana ge-

Politične beležke.

Panevropski kongres. V veliki dvorani Koncerthausa na Dunaju je bil odprt panevropski kongres, katerega se je udeležilo 28 zastopnikov evropskih držav. Ustanovitelj panevropskega pokreta dr. Coudenhove-Kalergi je v svojem govoru na kongresu označil kot praktičen cilj panevropskega stremljenja odstranitev evropskih notranjih meja, in sicer v strateškem pogledu potom ustvaritve panevropskega sistema razsodišč in garancij, ki bi za vedno onemogočale medsebojne vojne; v gospodarskem pogledu potom odstranitve carinskih in prometnih ovir; v narodnem pogledu z odstranitvijo nacionalnega zatiranja in hujskanja. Društvo narodov ima s panevropskim gibanjem mnogo skupnega. Problemi, ki obsežajo ves svet, spadajo pred Društvo narodov, oni, ki obsežajo Evropo, pa pred Panevropo. Prvi panevropski kongres je izraziti propagator in organizator mirovne akcije in za ustvaritev znosnih gospodarstev in narodnostnih odnošajev med evropskimi državami. Za panevropsko idejo so se izrekli najodličnejši predstavniki se-

rentskega sveta mestne občine ljubljanske. Za začasno oskrbovanje tekočih poslov mestne občine imenujem hkratu kot vladnega komisarja g. vladnega svetnika Antona Mencingerja, ki se ima glede prevzema poslov nemudoma zglasti pri predsedniku dosedanjega gerentskega sveta ter posle prevzeti. — Vladni komisar dr. Mencinger je takoj prevzel občinske posle. Pričakujemo, da bodo z imenovanjem vladnega komisarja razpisane takoj tudi občinske volitve. Skrajni čas je že, da se vrne Ljubljani avtonomija.

Naše gibanje.

Krajevni odbor Celje je priredil z Dramatičnim odsekom iz Ljubljane v nedeljo dne 10. t. m. predstavo v Narodnem domu v Celju. Vprizorila se je drama »Tužna ljubav«, ki je gledalcem prav ugajala. Igralci so se potrudili, da so rešili svoje vloge popolno. Zlasti je ugajala gđ. Slaparjeva, ki je predstavljala svojo glavno vlogo tako živo, da jo publika v splošnem ni mogla smatrati za navadno diletantko. Tudi drugi so vsi na svojih mestih dosegli povoljne uspehe tako, da je naš Dramatični odsek pod režijo g. Drenovca lahko prepričan, da gre naprej k lepemu uspehu. S svojo agilnostjo bo še lahko marsikaj lepega nudil ter pripomogel v prid skladu vojnih žrtev.

Trafike: Razpisani sta trafiki, ki se bosta ustanovili na novo in sicer v Rožni dolini cesta V., h. št. 2, in na Cesti v Rožno dolino h. št. 5. Prosta je tudi trafika v Velikih Lipjenih št. 12. Reflektanti naj se javijo v pisarni Krajevnega odbora v Ljubljani.

Prošnje za obleke. Oblastni odbor dobiva prošnje od članov in članic, ki prosijo za obleko. Obleke oddelek za socialno politiko ne daje nobene več, pač pa pristojna obleka po čl. 26. novega invalidskega zakona samo gojencem v invalidskih domovih, dokler so v državni oskrbi. Še dotični gojenci morajo obleko, kadar zapuščajo zavod, ako se jim na posebno prošnjo ne podari, oddati nazaj. Sicer določa čl. 90. invalidskega zakona, da se more dajati pomoč v obleki iz Narodnega fonda vsem osebam, ki so zaščitene, toda iz tega fonda naša oblast še ni dobila nobenega denarja, zato tudi ne more nabaviti in razdeljevati oblek.

Naročnine za list še sedaj niso poravnali vsi dotični, katerim ga je morala uprava ustaviti. Želimo, da bi vsi dotični ostali zvesti naročniki, ker smo prepričani, da bodo znali ceniti potrebo našega edinega stanovskega glasila. Za majhno naročnino se jim dostavlja na dom čtivo, iz katerega morejo povzeti cel potek našega vprašanja. Ne le samo zase, tudi pri drugih naj poskušajo dobiti naročnino, ker tako močna organizacija kot smo mi bi lahko vzdrževala najbolj razširjeni list.

Jack London »Železna peta«, socialni roman. Prevedel Ivan Vuk (IV. zvezek Leposlovne knjižnice). Pravkar je izšla 1. knjiga znamenitega romana »Železna peta«. Sloviti pisatelj Jack London je že tako znan slovenski čitačji publiki, da nam ni treba posebej govoriti o delih tega splošno priljubljenega svetovnega pisatelja. Jack London je Maksim Gorki Kalifornije. Njegovi spisi so vedno zbuvali veliko pozornost in založništva so se trgala zanj. »Železna peta« je sijajno delo. Zato si bo gotovo ta roman naročil vsak. Predgovor je napisal pisatelj Bratko Kreft. Izdala ga je »Zadružna založba, Ljubljana, Aleksandrova c. 5«, kjer se ga lahko naroči. Dobiva se pa tudi v knjigarnah. Cena Din 20.

Druge novice.

Žena v človeški družbi. Položaj žene v družbi se je ravnal v raznih dobah in pri raznih narodih vedno po stopnji izobrazbe, po značaju in veri v pošten prihajajočega naroda. Čim boljši ali slabši je bil položaj žene, toliko višja ali nižja je bila celotna kultura naroda, tako da je možno iz položaja žene vedno soditi tudi na splošno kulturno stopnjo naroda, kateremu pripadajo. Pri večjem delu neizobraženih narodov so bile in so še žene samo tlačanke in sužnje. V Orijentu, kjer mnogoženstvo in haremi niso ravno povečavali spoštovanja do žene, je bil in je njen položaj v večini slučajev resnično obžalovanja vreden. Orijentalna žena se nikdar ni mogla povzpeti na ono moralno stopnjo, katero dosegajo ženske pri narodih, kjer vlada monogamija (enoženstvo). Zato so bile žene že pri Židih, kjer se je monogamija najprej uvedla, razmeroma bolj uvaževane, kot pri ostalih orijentalnih narodih. V patriarhalnih časih so sicer tudi pri Židih ženske stanovale posebej ali vsaj v posebnem delu skupnega stanovanja, toda sicer pa so se udeleževale vsega domačega dela z nezagrnjenim licem in so se prav tako nezagrnjenega obraza smele pokazati gostom in tujcem. Pri Egipčanih so se ženske nižjih in srednjih slojev bavile celo z delom izven domače hiše, s trgovino itd., medtem ko so možje doma predli in tkali. Pri Grkih je bil položaj žene

vedno časten in Grki so že od nekdaj živeli v monogamiji. Nazor Grkov o enakopravnosti ženske z možem se javlja že v grškem bajeslovju. Čeprav so ženini plačevali neveste njihovim roditeljem s svečanimi darovi, vendar to ni pomenilo, da so ženske blago. Pripadala jim je pravica, biti možu svobodna družabnica in gospodarica v hiši. Stare Rimljanke so se odlikovale po resnosti, strogosti in mravnosti. V rodbinah so imele velik vpliv na vzgojo otrok in ostale domače zadeve. Žene so stanovale z možmi v istih prostorih, oskrbovale domače delo in spremljale z otroci moške v boj. Uživale so veliko spoštovanje. Že pri starih Slovanih so bile ženske v domačem in družabnem življenju zelo upoštevane, o čemur ne pričajo samo različna ustna sporočila in ves značaj Slovanov, temveč tudi določene zgodovinske vesti o enakopravnosti žene z možem. Položaj ženske se je pri vseh starih narodih pričel polagoma slabšati, kakor hitro je pričela padati njihova izobrazba in morala. Krščanstvo je postavilo v Mariji vzor prave ženskosti in pravega materinstva. Iz krščanskega, romanskega in maurskega življa se je razvil oni viteški kult ženske, po katerem se odlikuje ves srednji vek. Polagoma pa je prestopil ta kult meje naravnosti, postal prenapet in se izpremenil v smešno-bedasto galantstvo. Kakor ima skoro vsaka stvar svojo dobro in svojo slabo plat, tako je bilo tudi z vplivom krščanske vere na položaj ženske v družbi. Na eni strani je kult Marije napravil iz žene spoštovano bitje, na drugi strani pa se je pojavil asketizem (pretirana vzdržnost) in celibat (prepoved duhovniških zakonov), srednjeveško samostansko življenje ter mnoge druge cerkvene ustanove so neugodno vplivale na položaj ženske. Politični, družabni in industrijski razvoj je pospešil izravnanje razmer med obema spoloma na osnovah pravičnosti in razuma. John Stuart Mill se izraža o ženskem vprašanju s sledečimi besedami: »Osnova, po kateri se ravna sedanje razmerje med obema spoloma, torej zakonita podrejenost enega spola drugemu, je krivična in tvori eno glavnih ovir za večjo izpopolnitev človeštva. Vsled tega je pravična zahteva, da se jo izmenja z osnovo popolne enakopravnosti.« Od onega časa, ko se je John Stuart Mill brez bojazni postavil na čelo boja za ženske pravice, je osamosvojitve žensk že zelo napredovala in jim danes nudi možnost, da se izobražujejo prav tako popolno kot moški in se pripravijo za popolno samostojnost. Seveda je ženska že po narodi določena bolj za dom in rodbino. »Moderna družba potrebuje višjega zakona in ljubezni«, pravi Masaryk, »ženo moramo bolj upoštevati in bolj ceniti. — Žena kot dopolnilo moža, mož kot dopolnilo žene, oboje spojeno tvori človeka, medtem ko sta ločena nezmožna dvigniti se k najvišji sreči, k popolni harmoniji. Samo tam more biti soglasje, kjer se spajajo razni akordi.«

Izseljevanje v Francijo. Ministrstvo za socialno politiko je na intervencijo francoskega poslanstva odredilo, da dobe delavci šele takrat potni list za Francijo, če so z dokumenti dokazali, da imajo v Franciji že zagotovljeno delo.

Udeležba delavstva na čistem dobičku. Angleški minister dela je v spodnji zbornici poročal, da je delavstvo na čistem dobičku udeleženo v 234 podjetjih. Z druge in podobne samopomožne gospodarske organizacije pri tem niso štete. Število tega delavstva znaša 175.000 ali 1% celokupnega angleškega delavstva.

Važno za izseljence v Ameriko. S 1. julijem je nastopilo v Zedinjenih državah novo fiskalno leto in bodo od tega dne dalje izdajale ameriške oblasti, odnosno konzulati, priseljeniške vize že na račun kvote tega leta. Na Jugoslavijo odpade mesečno največ 67 vizumov. Ljudje, ki so si pridobili tak vizum, imajo potem še štiri mesece časa za vkrcanje, sicer pa vizum zastari. Položaj vseh viz je rezerviran za one, ki imajo po tozadnjih določbah prednost pri naselitvi. V minulemu letu Jugoslavija ni povsem izčrpala svoje kvote. Pregled priseljenecv se v nekaterih državah že vrši v inozemstvu, kar ima to prednost, da se takim izseljencem pri izkrcanju v Ameriki ne dela nobenih težkoč. Med Jugoslavijo in Zedinjenimi državami žal tozadavne pogodbe še ni. Zaradi tega se čisto zgodi, da so naši priseljenci pri zdravniškem pregledu v ameriških lukah zavrženi, zaradi česar trpe seveda občutno škodo, ker so bili vsi izdatki za vizum in potovanje zaman.

Raznoterosti.

Grozno predstavljanje. V nekem ameriškem listu beremo tole: »Svetovna vojna je z vsemi mogočimi sredstvi pomorila okoli enajst milijonov ljudi samo na frontah, ne všteti onih, ki so umrli pod pritiskom vojne v zaledju. Ta časopis navaja da, ako bi vsi ti na raznih frontah umrli vojaki vstali iz grobov ter korakali skozi Fifth Avenue v Newyorku, to je

najsijajnejša ulica tega mesta, po dvajset mož v eni vrsti, bi potrebovali in sicer, ako bi korakali noč in dan, Angleži deset dni, Francozi enajst dni, Nemci dvanaest dni itd., tako da bi vsi mrtveci potrebovali štiri mesece predno bi zadnji pridiliral mimo. Za temi si pa mislimo vse vojne poškodovance in pa preostale svojce kateri so izgubili v vojni svoje rednike, potem bi bila taka povorka, kakoršne si niti približno ne moremo predstavljati. In kakor test bi ti milijoni dvignili proti barbarizmu vojske, če bi klicali »nobene vojne več«. Samo v Nemčiji je po natančni statistiki 772.000 vojnih invalidov, a onih, ki pa sploh uživajo državno pomoč v obliki rente, je pa dva in pol milijona. Pri tem si lahko vsaj približno nekoliko predstavljamo, kakšno ogromno škodo imajo države od posledic vojne. Neki Anglež, po imenu Norman Angell, je nekoč rabil izraz, da je bila svetovna vojna »napačen račun« in ta izraz so si Angleži tudi osvojili. Materijalne izgube, katere nam je prizadejala svetovna vojna, se ne dajo kar tako v številkah navesti, zato ker je to nemogoče. Da so bile silno, velike, vsak sam dobro še danes čuti in tako kmalu te rane tudi še ne bodo zaceljene. Iz stališča morale in materijalne strani moramo vojno sovražiti, da se nikdar več ne bo ponovila, kajti številke po še enkratni svetovni vojni bi bile še strašnejše.

Ako bi si današnji mogotci celega sveta, ki še vedno s sabljo rožljajo, večkrat ogledali vojne pohablence, zastudila bi se jim v srcu vsaka vojska in drugače bi govorili med seboj.

LEK ZOPER UTRUJENOST.

Neki gospod na deželi je imel starega konja, katerega je zaupal edinole svojemu hlapcu, da ga je peljal na sprehod. Nekoč se mu je konj med potjo ustavil in pomagalo ni nobeno sredstvo, da bi se bil premaknil z mesta. Kmet, ki je videl njegovo prizadevanje, mu je svetoval, naj namaže konja po trebuhu s svežim apnom, kar ga bo nekoliko speklo in žival bo začela teči.

Hlapec je ubogal; dobil je apno in napravil, kar mu je bilo svetovano. Ostanek apna je zavil v žepni robec, da bo ponovil mazanje, ako se mu konj slučajno ustavi.

Žival je pričela, ko je bila namazana, otepavati z nogami ter se je kmalu nato spustila v divji tek, pustivši hlapca zadaj. Ta se je pognal za živaljo in tekel, kar se je dalo, hitro pa je omagal in začel zaostajati.

Tedaj se je spomnil zdravilnega sredstva v žepnem robcu ter se je namazal tudi sam z apnom po trebuhu. Pričelo ga je žgati in da omili bolečine, jo je zopet v naglem teku ubrisal za konjem.

Dohitel ga je pred grajščino, kjer je zagledal gospoda, ki je prestregel konja ter ga prijel za uzdo.

»Kar v hlev ga peljite,« mu je zaklical, »mene pa še vedno peče in se zato ne morem ustaviti.«

Potomci Luthra. Glasom neke berlinske ugotovitve je danes 608 potomcev po reformatorju Martinu Luthru. Nedavno tega se je vsa ta »žlahta« sešla na družinski sestanek v Eisenach-u kamor jih je prišlo 500. Luther je imel šest otrok, od katerih pa so njegovo smrt l. 1546 le štirje preživeli. Dva sta bila brez potomcev, po sinu dr. Pavel Luthru je 537 potomcev, 71 pa po hčeri Margareti.

»Brezalkoholna produkcija«, Ljubljana, Poljski nasip 10./17 pošlje vsakemu naročniku »Vojnega invalida« zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj; ne bo Vam žal!

Izdaja Udruženje vojnih invalidov.
Odgovorni urednik: Stanko Tomc.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.
Zanjo odgovarja: France Štrukelj.

Kupujte knjigo Invalidski zakon in pravilnik s komentarji in statistiko. Knjiga stane samo 12 Din, po pošti 1 Din več. — Naroča se pri oblastnem odboru in krajevnih odborih.